

Rolnummer 5438
Arrest nr. 81/2013 van 6 juni 2013

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 85 en 88 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen (betreffende de verhoging van de pensioenleeftijd in de overheidssector en de uitzonderingen hierop), ingesteld door de vzw « Koninklijke Kring van Officieren van de Lokale Politie van Antwerpen en Omliggende Politiezones » en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en R. Henneuse, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. Onderwerp van het beroep en rechtspleging

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 27 juni 2012 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 28 juni 2012, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 85 en 88 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen (betreffende de verhoging van de pensioenleeftijd in de overheidssector en de uitzonderingen hierop) (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 december 2011, vierde editie) door de vzw « Koninklijke Kring van Officieren van de Lokale Politie van Antwerpen en Omliggende Politiezones », met maatschappelijke zetel te 2000 Antwerpen, Oudaan 5, Bruno Baats, wonende te 2400 Mol, Broekstraat 14, Luc Backaert, wonende te 9340 Lede, Bellaertstraat 103, Mark Bastiaenssens, wonende te 2180 Zwijndrecht, Maria Theresialei 13, Eric Bortsel, wonende te 3510 Kermt, Molenstraat 36, Irene Buedts, wonende te 2820 Bonheiden, Dijleweg 110, Joseph Byloos, wonende te 3700 Tongeren, Maastrichterstraat 10, Koen Claus, wonende te 2170 Antwerpen, Doelhofstraat 16, Willy Coen, wonende te 3190 Boortmeerbeek, Marsweg 26, Kathleen Corluy, wonende te 9120 Beveren, Pastoor Steenssensstraat 21, Erik De Baeck, wonende te 1840 Londerzeel, Linde 76, Karel De Belder, wonende te 2800 Mechelen, Wittebroodstraat 21, Sonia De Bruyne, wonende te 2100 Antwerpen, Oude Bosuilbaan 128, Willy De Clerck, wonende te 2390 Malle, Kersenlaan 1, Marc De Jonghe, wonende te 9120 Beveren, Cortewalledreef 41, Luc De Kock, wonende te 2920 Kalmthout, Van Nu en Strakslaan 4, Kris De Meulmeester, wonende te 8470 Zevekote, Pastoriestraat 14, Marc De Vil, wonende te 2840 Rumst, Hans Memlinclaan 12, Jan De Wachter, wonende te 2070 Zwijndrecht, Neerbroek 124, Bart De Wandeleer, wonende te 9300 Aalst, Brusselsesteenweg 60, André De Wispelaere, wonende te 2150 Borsbeek, Hulgenrodestraat 63, Luc De Witte, wonende te 9170 Sint-Gillis-Waas, Blokstraat 4, André Deceuninck, wonende te 8470 Gistel, Sneeuwuitjesstraat 22, Frank Devalck, wonende te 1654 Huizingen, Koningin Fabiolalaan 12, Jean-Luc Devemie, wonende te 9600 Ronse, Viermaartlaan 4, Jos Devoght, wonende te 2920 Kalmthout, Kapellensteenweg 32, Walter Dillen, wonende te 2930 Brasschaat, Max Hermanslei 194, Eric Driessens, wonende te 2950 Kapellen, Poeldreef 17, Guido Dupont, wonende te 2170 Antwerpen, Alkstraat 1, Roger Eerdeken, wonende te 3530 Houthalen, Hoogstraat 1A, Werner Fabre, wonende te 9120 Beveren, Vlasbloemstraat 18, Tanja Faes, wonende te 2960 Brecht, Venusstraat 22, Bruno Floren, wonende te 2990 Wuustwezel, Mansionstraat 62, Luc Geens, wonende te 2220 Heist-op-den-Berg, Bossestraat 66, Marc Gilbert, wonende te 2660 Antwerpen, Den Haaglaan 112, Bart Gysbrechts, wonende te 2590 Berlaar, Schoolstraat 57, Karl Heeren, wonende te 2000 Antwerpen, Oudaan 5, Marleen Hellemans, wonende te 2270 Herenthout, Bergense Steenweg 60, Jan Hopstaken, wonende te 2050 Antwerpen, Gloriantlaan 57/12, Patrick Janssen, wonende te 2020 Antwerpen, Berendrechtstraat 80, Marc Jaspers, wonende te 2920 Kalmthout, Distelvinklaan 14, Luc Joris, wonende te 2980 Zoersel, Nieuwedreef 15, Noël Kennes, wonende te 9120 Beveren, Polderdreef 9, Jean Lantin, wonende te 3990 Peer, Herestraat 24, Philippe Lefebvre, wonende te 2000 Antwerpen, Oudaan 5, Johan Luyckx, wonende te 2030 Antwerpen, Schoonbroek 234, Leo Mares, wonende te 9120 Beveren, Gravendreef 1, Carl Maris, wonende te 2800 Mechelen, Bethaniënstraat 12D, Jozef Massonet, wonende te 3511 Hasselt, Drakerstraat 20, Ludo Meeus, wonende te 2480 Dessel, Romboutsstraat 17, Jos Michiels, wonende te 3960 Bree, Kerkstraat 32, Roger Mol, wonende te 2490 Balen, Dwarsstraat 9, Victor Neeus, wonende te 2200 Morkhoven, Braakveld 14A, Carlo Neut, wonende te 2830 Blaasveld, Rommekeshof 5, Eddy Nuyts, wonende te 2400 Mol, Molenhoekstraat 2, Johan Nuyts, wonende te 8020 Hertsberge, Breeweg 19, Johnny Olthof, wonende te 2970 Schilde, Turnhoutsebaan 350 bus 2, Wim Ooms, wonende te 2450 Meerhout, Lil 46, Alex Possemiers, wonende te 2930 Brasschaat, Molenheide 37,

Vinciane Pötgens, wonende te 2018 Antwerpen, Koningin Elisabethlei 4 bus 1, Xavier Proot, wonende te 8480 Ichtegem, Melkerijstraat 3, Willy Provinciael, wonende te 2627 Schelle, Papevelden 13, Jozef Rayen, wonende te 2275 Lille, Oevelenberg 20A, Paul Roggemans, wonende te 2820 Bonheiden, Waversesteeweg 13, Paul Roofthoof, wonende te 2242 Zandhoven, Schaafaan 10, Freddy Rottiers, wonende te 2060 Antwerpen, Stuivenbergplein 54, Eddy Schampaert, wonende te 2860 Sint-Katelijne-Waver, Lemanstraat 25, Marc Simons, wonende te 2500 Lier, Paradeplein 1, Peter Somers, wonende te 2140 Antwerpen, Bleekhofstraat 115/12, Ronald Speltens, wonende te 1640 Sint-Genesius-Rode, Zoniënwoodaan 79, Ben Staes, wonende te 9120 Beveren, Pastoor Steenssensstraat 21, Johan Stoufs, wonende te 8980 Zonnebeke, Tuinwijk 37, Paul T'Kindt, wonende te 2930 Brasschaat, Gaspeldoornaan 19, Samuel Van Den Bossche, wonende te 9120 Beveren, Gravendreef 1, Marc Van Den Branden, wonende te 2300 Turnhout, Brabantlaan 70, Louis Van Den Buijs, wonende te 2920 Kalmthout, Putsesteenweg 169, Marnix Van Der Aerschot, wonende te 2820 Bonheiden, Putsesteenweg 37, Fernand Van Der Borgh, wonende te 2100 Antwerpen, Koningsarendaan 56, Virginia Van Goethem, wonende te 2970 Schilde, Grote Beemd 40, Willy Van Hoof, wonende te 2400 Mol, Pastoor Wuytsstraat 37, Patrick Van Hoof, wonende te 2610 Antwerpen, Julius De Geyterstraat 253/4, Frank Van Konnegem, wonende te 2970 Schilde, Schoolstraat 70, Pascal Van Mullem, wonende te 2860 Sint-Katelijne-Waver, Duffelsesteenweg 126, Dirk Van Peer, wonende te 2200 Herentals, Molenvest 23, Dirk Van Puyvelde, wonende te 2140 Antwerpen, De Leescorfstraat 9, Jean-Pierre Van Thienen, wonende te 9310 Moorsel, Waverstraat 76, Gerrit Van Vlierberghe, wonende te 2610 Antwerpen, Letterkundestraat 181, Dominique Vandenhoudt, wonende te 3500 Hasselt, Egelstraat 46, Robert Vanderhoydonk, wonende te 3500 Hasselt, Thonissenlaan 15, Walter Vanderplanken, wonende te 2930 Brasschaat, Dullingen 22, Yannick Vanherck, wonende te 3800 Brustem, Geelstraat 65, Rudy Verbeeck, wonende te 2920 Kalmthout, Cassenboomlaan 23, Sven Verberck, wonende te 2940 Stabroek, Abelenlaan 21, Marc Vercammen, wonende te 2600 Antwerpen, Wapenhaghestraat 25, Kris Verlinden, wonende te 2627 Schelle, Kapelstraat 39, Ronald Vermeulen, wonende te 2531 Vremde, Anemonenlaan 3, Pierre Vermeulen, wonende te 2390 Malle, Turnhoutsebaan 2, Dominiek Vermont, wonende te 8940 Wervik, Kleine Wervikstraat 13, Bart Verschaeren, wonende te 2140 Reet, 's Herenbaan 110, Karel Verstraelen, wonende te 2350 Vosselaar, Burg. Bossaertlaan 9, Gert Verstraete, wonende te 2950 Kapellen, Christiaan Pallemansstraat 57, Wim Versyck, wonende te 1933 Sterrebeek, Tramlaan 148, Koen Versyck, wonende te 3545 Halen, Bloemendaalstraat 29, David Wauters, wonende te 2070 Zwijndrecht, Pastoor Coplaan 222, Thomas Wauters, wonende te 9120 Melsele, Kapelstraat 14, Roger Wouters, wonende te 2020 Antwerpen, Cyriel Buysestraat 73, Benedictus Vanderheiden, wonende te 3540 Herk-de-Stad, Guldensporenlaan 30, Jean-Pierre Beelen, wonende te 3460 Bekkevoort, Eugeen Coolstraat 11a, Walter Huybrechts, wonende te 3140 Keerbergen, Taboralaan 13, Joannes Geysen, wonende te 2960 Brecht, Groot Veerle 29, en Dirk Lemmens, wonende te 2900 Schoten, Gasketelplein 16.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 13 maart 2013 :

- zijn verschenen :

. Mr. P. Van der Straten, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor de verzoekende partijen;

. Mr. A. Carton, tevens *loco* Mr. D. D'Hooghe en Mr. L. Schellekens, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

Bij beschikking van 25 april 2013 heeft het Hof de debatten heropend en de dag van de terechtzitting bepaald op 29 mei 2013, na de partijen te hebben uitgenodigd, in een uiterlijk op 24 mei 2013 in te dienen aanvullende memorie waarvan zij binnen dezelfde termijn een kopie uitwisselen, zich uit te spreken over de invloed van de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012 houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende de pensioenen van de overheidssector op het onderhavige geschil.

De verzoekende partijen en de Ministerraad hebben een aanvullende memorie ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 29 mei 2013 :

- zijn verschenen :

. Mr. P. Van der Straten, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor de verzoekende partijen;

. Mr. A. Carton, tevens *loco* Mr. D. D'Hooghe en Mr. L. Schellekens, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Wat de ontvankelijkheid van het beroep betreft

A.1. Volgens de Ministerraad is het onderhavige beroep onontvankelijk in hoofde van de eerste verzoekende partij, aangezien niet zou worden aangetoond dat de beslissing om in rechte te treden, door het bevoegde orgaan is genomen. De eerste verzoekende partij zou een verslag van een vergadering voorleggen, dat enkel is geparafeerd, zonder dat duidelijk is door wie dat is gebeurd.

Wat het belang van de verzoekende partijen betreft

A.2. Het maatschappelijk doel van de eerste verzoekende partij bestaat erin de morele en materiële belangen van haar leden te verdedigen en de onderlinge solidariteit te bevorderen. Krachtens artikel 22 van haar statuten zou de raad van bestuur bevoegd zijn om de vereniging bij elke gerechtelijke en buitengerechtelijke handeling te vertegenwoordigen.

De overige verzoekende partijen zetten uiteen dat zij leden van de geïntegreerde politie zijn, zodat de bestreden bepalingen op hen van toepassing zijn. Zij zouden door de bestreden bepalingen ongunstig worden geraakt doordat die bepalingen de pensioenleeftijd verhogen voor leden van de gewezen gemeentepolitie, maar niet voor leden van de gewezen rijkswacht.

A.3. Volgens de Ministerraad doet de eerste verzoekende partij niet blijken van het rechtens vereiste belang, aangezien de vernietiging van de bestreden bepalingen niet in verband zou staan met de verdediging van de morele en materiële belangen van haar leden. Voor de 110 verzoekende partijen die natuurlijke personen zijn, zou onvoldoende blijken op welke manier zij concreet door de bestreden bepalingen zouden worden geraakt, aangezien louter wordt verwezen naar de situatie van een politieofficier, waarvan de identiteit niet wordt bekendgemaakt.

Wat de ontvankelijkheid van het middel betreft

A.4. De Ministerraad betoogt dat het middel onontvankelijk is, aangezien het Hof reeds in zijn arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002 zou hebben geoordeeld dat het verschil in pensioenleeftijd van de onderscheiden leden uit de vroegere politiekorpsen, gerechtvaardigd is. Dit zou aantonen dat het enige middel niet is gericht tegen de bestreden bepalingen, maar tegen de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden.

Wat het middel betreft

A.5.1. De verzoekende partijen voeren aan dat de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen niet bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 177 en 184 ervan en met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat bepaalde categorieën van personeelsleden bij de geïntegreerde politie op een vroegere leeftijd vervroegd met pensioen kunnen gaan dan andere categorieën van personeelsleden die nochtans een vergelijkbare functie uitoefenen. Voor sommige categorieën van personeelsleden zou de pensioenregeling vervat in de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden immers ongewijzigd blijft bestaan.

De categorieën die ten onrechte van een preferentiële vervroegde pensioenleeftijd zouden kunnen genieten, zijn, enerzijds, de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie, en, anderzijds, de personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel kader van de rijkswacht of die op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht. Daarentegen zou op de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het officierskader en die op 30 april 1999 geen deel uitmaakten van de rijkswacht, het preferentiële regime niet van toepassing zijn.

A.5.2. Het bestreden artikel 88 van de wet van 28 december 2011 zou precies dezelfde categorie van personen discrimineren als de wet van 30 maart 2001, aangezien het enkel verwijst naar de preferentiële leeftijdsgrenzen voor de oppensioenstelling bepaald voor de geïntegreerde politie.

De verzoekende partijen wijzen erop dat ook de overige categorieën van personeelsleden deel uitmaken van de geïntegreerde politie en dat ook zij belast zijn met een veiligheidsfunctie. Beide categorieën van personen zouden immers dezelfde bevoegdheden en taken uitoefenen binnen de geïntegreerde politie, zouden dezelfde beroepsrisico's lopen, zouden dezelfde sociale ongemakken ondervinden en zouden onderworpen zijn aan dezelfde bijzondere fysieke vereisten.

Het op 30 april 1999 al dan niet hebben behoord tot de rijkswacht zou niet relevant zijn in het licht van de logica van de pensioenhervorming van 2011. Er zou geen redelijke verantwoording bestaan voor het verhogen tot 62 jaar van de pensioenleeftijd van de politieofficieren die op 30 april 1999 niet tot de rijkswacht behoorden, terwijl voor de politieofficieren die tot de rijkswacht behoren, de preferentiële pensioenleeftijd van 2001 onverkort van toepassing is gebleven.

A.5.3. In tegenstelling tot wat in de parlementaire voorbereiding werd betoogd, zou de wetgever daardoor het verschil tussen beide categorieën van personen niet hebben verkleind, maar net hebben vergroot. Een politieofficier die op 30 april 1999 niet tot de rijkswacht behoorde, zou immers vier tot acht jaar langer moeten werken dan een politieofficier die op 30 april 1999 wel tot de rijkswacht behoorde.

A.5.4. De doelstelling die ten grondslag lag aan de ongelijke behandeling in de wet van 30 maart 2001, te weten het rekening houden met de rechtmatige verwachtingen van de rijkswachters met betrekking tot wat zij als een aspect van hun statuut mochten beschouwen, zou geen rechtvaardiging kunnen bieden voor de nieuwe discriminatie die met de bestreden bepaling is ingevoerd. Tien jaar na de politie-integratie zou de rechtmatige verwachting van voormalige rijkswachters niet kunnen worden ingeroepen ter rechtvaardiging van een nieuw onderscheid, *a fortiori* nu dat onderscheid niet kan worden ingepast in het geheel van de pensioenhervorming, waarin eenieder moet worden aangemoedigd om langer te werken teneinde de pensioenen op lange termijn betaalbaar te houden.

Statutaire personeelsleden zouden in beginsel geen recht hebben op het behoud van de door hun statuut toegekende voordelen. Een administratief en geldelijk statuut zou voor de toekomst steeds, zelfs in een voor het betrokken personeelslid ongunstige zin, kunnen worden gewijzigd.

A.6. De Ministerraad betoogt dat artikel 85 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen niet in strijd kan zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, aangezien het geen onderscheiden behandeling tussen verschillende categorieën van personen in het leven roept.

In ondergeschikte orde betoogt de Ministerraad dat artikel 85 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen pertinent is in het licht van de door de wetgever nagestreefde doelstelling en evenredig is met die doelstelling. Aangezien de pensioenen met overheidsfondsen worden gefinancierd, zou de last die op de Staat weegt, moeten kunnen worden gewijzigd wanneer de sanering van de openbare financiën zulks vereist.

De Ministerraad wijst erop dat de leeftijd om vervroegd met pensioen te gaan, sinds de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen op 60 jaar ligt, maar dat artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 thans wordt vervangen teneinde de vervroegde pensioenleeftijd geleidelijk naar 62 jaar te verhogen. Hiervoor zou een objectieve noodzaak bestaan, aangezien demografische ontwikkelingen zoals het jaarlijks stijgende aantal gepensioneerden de uitgaven van de sociale zekerheid onder druk zetten. De bekritiseerde hervorming zou noodzakelijk zijn om de overheidspensioenen betaalbaar te houden. De verhoging van de pensioenleeftijd zou hiertoe een nuttige maatregel zijn, aangezien zij tot gevolg heeft dat ambtenaren meer dienstjaren zullen moeten presteren.

De bestreden maatregel zou ook evenredig zijn, aangezien de mogelijkheid tot vervroegde oppensioenstelling onverkort behouden blijft, zij het met een verhoging van de leeftijd waarop dit mogelijk wordt. Bovendien zou de wetgever die verhoging van de pensioenleeftijd hebben verzacht met overgangsmaatregelen : vanaf 2013 zou de leeftijd waarop men op vervroegd pensioen kan gaan, jaarlijks met zes maanden worden verhoogd om in 2016 op 62 jaar uit te komen. Bovendien zal de nieuwe regel krachtens artikel 90 van de wet van 28 december 2011 geen toepassing vinden op personen die op een bepaald ogenblik de voorwaarden inzake leeftijd en duur van de diensten vervullen om vóór de leeftijd van 62 jaar een rustpensioen

te verkrijgen. Tot slot kent de wet van 12 augustus 2000 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen een pensioensupplement toe aan ambtenaren die hun loopbaan na de leeftijd van 60 jaar voortzetten. Voor ambtenaren die tot de leeftijd van 65 jaar blijven werken, loopt de verhoging van het pensioen op tot 9 pct.

A.7.1. De Ministerraad betoogt dat ook artikel 88 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt. Die bepaling zou immers een stelsel voortzetten dat door het Hof reeds in zijn arrest nr. 177/2002 grondwettig werd bevonden.

Artikel 88 van de wet van 28 december 2011 bepaalt welke categorieën van personen onder het toepassingsgebied van de verhoogde leeftijd voor vervroegd pensioen vallen. Het gaat om alle rust- of overlevingspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist, alle rust- of overlevingspensioenen en andere als pensioen geldende voordelen toegekend aan de personeelsleden of aan de leden van de beheers-, bestuurs- en directieorganen van bepaalde instellingen, alsook alle rust- en overlevingspensioenen en de als zodanig geldende voorwaarden van personeelsleden en leden van de beheers-, bestuurs-, en directieorganen van de publiekrechtelijke rechtspersonen die afhangen van de gemeenschappen en de gewesten.

Daarentegen voorziet artikel 88 van de wet van 28 december 2011 tevens in een aantal uitzonderingen op dat ruime toepassingsgebied, namelijk het rijdend personeel van de NMBS Holding, de militairen en de personeelsleden van de geïntegreerde politie.

Bijgevolg zou voor de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie de preferentiële leeftijdsgrens van 58 jaar, die op hen van toepassing is krachtens artikel 5 van de wet van 30 maart 2001, behouden blijven. Tevens zouden de personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht, de preferentiële leeftijdsgrenzen blijven genieten voor vervroegde oppensioenstelling van 54, 56 of 58 jaar, die hun wordt toegekend door artikel 10 van de wet van 30 maart 2001.

A.7.2. De uitzondering ten behoeve van personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie zou worden verantwoord doordat deze categorie van personen in grotere mate wordt geconfronteerd met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken, zoals nacht- en weekendprestaties, alsook dat zij aan bijzondere fysieke vereisten moet voldoen.

De uitzondering ten behoeve van de personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht zou daarentegen worden verantwoord door de omstandigheid dat naar aanleiding van de creatie van een eenvormig statuut voor de personeelsleden van de nieuwe geïntegreerde politiedienst de uiteenlopende pensioenregelingen van de gerechtelijke politie, de gemeentelijke politiekorpsen en de gerechtelijke politie dienden te worden geïntegreerd, zonder afbreuk te doen aan de rechtmatige pensioenverwachtingen van de gewezen leden van de afgeschafte politiekorpsen, die na hun overgang naar de geïntegreerde politiediensten immers konden kiezen voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut en de daaraan verbonden pensioenregeling.

De Ministerraad geeft toe dat die beleidskeuze de gewezen rijkswachters bevoordeelt, aangezien zij krachtens de bij het koninklijk besluit nr. 16020 van 11 augustus 1923 samengeordende wetten op de militaire pensioenen preferentiële pensioenleeftijden genoten, terwijl voor de personeelsleden van de gemeentelijke politie en van de gerechtelijke politie de algemene regeling voor de ambtenaren gold. Krachtens artikel 1 van de algemene wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen lag hun pensioenleeftijd op 65 jaar, maar krachtens artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen hadden zij de mogelijkheid om op de leeftijd van 60 jaar vervroegd met pensioen te gaan.

Aangezien de personeelsleden van de gemeentelijke politie en van de gerechtelijke politie aldus geen gerechtvaardigde verwachtingen betreffende een lagere pensioenleeftijd vermochten te hebben, zou het onderscheid met de gewezen rijkswachters verantwoord zijn.

De Ministerraad preciseert nog dat, in tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren, de uitzondering van artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 niet gegrond is op de overweging dat personen die voorheen werkzaam waren bij de rijkswacht in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen.

A.7.3. De Ministerraad betoogt dat het behoud van de preferentiële leeftijdsgrenzen voor de personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht berust op een objectief criterium en redelijk verantwoord is, gelet op de doelstelling van de wetgever om de voormalige rijkswachters een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut.

Volgens de Ministerraad beschikt de wetgever ter zake over een ruime beleidsvrijheid. Hij vermocht daarom te oordelen dat een plotse afschaffing van alle verschillen niet verantwoord zou zijn, omdat zulks een te grote ontwrichting voor de rechtsorde zou betekenen. Dit zou des te meer het geval zijn nu de bestendige uitzondering reeds in arrest nr. 177/2002 van het Hof de grondwettigheidstoets zou hebben doorstaan. De officieren die op 30 april 1999 deel uitmaakten van de rijkswacht en de officieren die op 30 april 1999 geen deel uitmaakten van de rijkswacht, zouden zich overigens niet in een identieke situatie bevinden, aangezien de officieren die geen deel uitmaakten van de rijkswacht, niet dezelfde rechtmatige verwachtingen betreffende hun pensioenleeftijd mochten hebben. De omstandigheid dat het uitdovende statuut ten voordele van de gewezen rijkswachters in totaal 35 jaar lang zou kunnen bestaan, zou voortvloeien uit het doel van de overgangsbepaling zelf, aangezien een pensioen pas kan worden verleend op het einde van een loopbaan die een aanzienlijk aantal jaren beslaat. Bijgevolg zou niet kunnen worden geoordeeld dat het onderscheid thans niet meer zou kunnen worden gehandhaafd, nu de voormalige rijkswachters perfect binnen de geïntegreerde politie zijn geïntegreerd.

A.7.4. De preferentiële leeftijdsgrenzen voor de gewezen rijkswachters zouden overigens niet opnieuw in vraag kunnen worden gesteld, gelet op de omstandigheid dat artikel 14 van de wet van 30 maart 2001 de gewezen rijkswachters voor de keuze stelde om in het geïntegreerde statuut te stappen of te opteren voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut als rijkswachter. Die maatregel maakte deel uit van het sociaal akkoord over de politiehervorming dat in 2000 met de representatieve vakorganisaties werd gesloten.

A.8. Volgens de Ministerraad blijft het behoud van de preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht, ook evenredig in het licht van de algemene verhoging van de leeftijdsgrens van de vervroegde oppensioenstelling voor de ambtenaren. Het zou immers de enige manier zijn om de overgangsmaatregel van artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 te behouden, terwijl voor de andere ambtenaren, waartoe ook de leden van de gewezen gemeentelijke politiekorpsen en de gewezen gerechtelijke politie behoren, nooit bijzondere bepalingen golden.

Overigens zou het niet juist zijn te beweren dat het verschil tussen de leeftijdsgrenzen van personeelsleden van het officierskader van de politie die respectievelijk wel of geen deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht door de wet van 28 december 2011 op substantiële wijze zou zijn vergroot. De Ministerraad wijst erop dat voorheen verschillen tot zes jaar mogelijk waren en dat na de wet van 28 december 2011 de verschillen tussen de vier en de acht jaar zullen oplopen.

A.9. De Ministerraad betoogt dat de bestreden bepalingen niet in strijd zijn met de artikelen 177 en 184 van de Grondwet en met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. In de eerste plaats wijst hij erop dat het Hof niet bevoegd is om aan die bepalingen te toetsen. Daarnaast zouden de verzoekende partijen niet uiteenzetten op welke wijze die artikelen zouden zijn geschonden, zodat het middel in de mate waarin het uit een schending ervan is afgeleid, onontvankelijk zou zijn.

- B -

B.1. De artikelen 85 tot 92 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen vormen afdeling 1 (« Verhoging van de pensioenleeftijd ») van hoofdstuk 1 (« Pensioenen van de overheidssector ») van titel 8 (« Pensioenen ») van die wet.

B.2.1. Artikel 85 van de wet van 28 december 2011 vervangt artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 « houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen » door de volgende bepaling :

« § 1. Het pensioen kan worden verleend vanaf de eerste dag van de maand die volgt op die van hun 62ste verjaardag of op de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de stopzetting van hun functies indien deze zich later voordoet, aan de personen die :

1° minstens 40 pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen in het stelsel van de staatsambtenaren;

2° en hun loopbaan hebben beëindigd na 31 december 1976 en in aanmerking komende diensten of periodes van na die datum kunnen laten gelden op voorwaarde dat zij ten minste vijf pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen, met uitsluiting van de bonificaties wegens studies en van de periodes vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen.

Voor de toepassing van het eerste lid, 1°, worden eveneens in aanmerking genomen, de kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend op een vervroegd pensioen in de regeling van de werknemers of in een ander wettelijk Belgisch pensioenstelsel.

In afwijking van het eerste lid, wordt de leeftijd van 62 jaar vervangen door :

- 60 jaar voor de personen die minstens 42 dienstjaren vastgesteld overeenkomstig het eerste lid, 1°, kunnen laten gelden;

- 61 jaar voor de personen die minstens 41 dienstjaren vastgesteld overeenkomstig het eerste lid, 1°, kunnen laten gelden.

§ 2. In afwijking van paragraaf 1, wordt de leeftijd vastgesteld :

1° Voor de rustpensioenen die ingaan tussen 1 januari 2013 en 31 december 2013 :

- op 60 jaar en 6 maanden voor de personen die minstens 38 dienstjaren vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, eerste lid, 1°, kunnen laten gelden;

- op 60 jaar voor de personen die minstens 40 dienstjaren vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, eerste lid, 1°, kunnen laten gelden.

2° Voor de rustpensioenen die ingaan tussen 1 januari 2014 en 31 december 2014 :

- op 61 jaar voor de personen die minstens 39 dienstjaren vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, eerste lid, 1°, kunnen laten gelden;

- op 60 jaar voor de personen die minstens 40 dienstjaren vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, eerste lid, 1°, kunnen laten gelden.

3° Voor de rustpensioenen die ingaan tussen 1 januari 2015 en 31 december 2015 :

- op 61 jaar en 6 maanden voor de personen die minstens 40 dienstjaren vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, eerste lid, 1°, kunnen laten gelden;

- op 60 jaar voor de personen die minstens 41 dienstjaren vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, eerste lid, 1°, kunnen laten gelden.

§ 3. De in § 1, eerste lid, 1°, bepaalde voorwaarde dient niet vervuld te worden door de persoon die de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt.

§ 4. De paragrafen 1 tot 3 zijn evenwel niet van toepassing :

1° op de personen van wie de diensten werden beëindigd als gevolg van de zwaarste in hun statuut bepaalde tuchtstraf of, indien ze geen statuut hebben of indien geen tuchtregeling erin is opgenomen, ten gevolge van een ontslag om een dringende reden waardoor ze hun betrekking zonder opzeggingstermijn, noch opzeggingsvergoeding verloren, voor zover dit ontslag, indien het gerechtelijk werd betwist, geldig werd verklaard door de bevoegde rechtbanken en geen enkele schadeloosstelling aan de betrokkene werd toegekend;

2° op de militairen die verplicht werden het leger te verlaten ten gevolge van de artikelen 19, 31, 32 of 33 van het Strafwetboek of van artikel 5 van het Militair Strafwetboek.

Wanneer een persoon zijn loopbaan in de in het eerste lid bedoelde omstandigheden beëindigd heeft en later opnieuw pensioenaanspraakverlenende diensten verricht, kunnen enkel de vanaf de nieuwe indiensttreding verrichte diensten in aanmerking komen voor de toekenning van het rustpensioen.

§ 5. Voor de toepassing van paragraaf 1, eerste lid, 2°, wordt geen rekening gehouden met de diensten reeds in aanmerking genomen voor een pensioen in de werknemersregeling door toepassing van de wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privésector ».

Bij artikel 2 van de wet van 13 december 2012 houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende de pensioenen van de overheidssector worden in artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 wijzigingen aangebracht die op 21 december 2012 in het *Belgisch Staatsblad* zijn bekendgemaakt en op 1 januari 2013 in werking zijn getreden (artikel 23, tweede lid, 3°, van de wet van 13 december 2012).

B.2.2. Vóór de wijziging ervan bij artikel 3 van de wet van 13 december 2012 houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende de pensioenen van de overheidssector, bepaalde artikel 88 van de wet van 28 december 2011 :

« Niettegenstaande elke andere wettelijke, reglementaire of contractuele bepaling zijn de voorwaarden inzake leeftijd en duur van de diensten vermeld in artikel 46, § 1, eerste lid, 1°, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen toepasselijk op elke persoon wiens pensioen bedoeld wordt in artikel 38 van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen of artikel 80 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector.

Het eerste lid doet geen afbreuk aan de preferentiële leeftijdsgrenzen van de oppensioenstelling bepaald :

- voor het rijdend personeel van de NMBS Holding;
- voor de geïntegreerde politie;
- voor de militairen.

In afwijking van het eerste lid worden de personen die zich op 28 november 2011 in een voltijdse of deeltijdse beschikbaarheid voorafgaand aan de oppensioenstelling bevinden of in een vergelijkbare situatie, op pensioen gesteld op de eerste dag van de maand die volgt op de 60ste verjaardag.

Het derde lid is eveneens van toepassing op de personen die een aanvraag hebben ingediend vóór 28 november 2011 om in een situatie te worden geplaatst als beoogd door ditzelfde lid.

De Koning stelt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de lijst vast van de situaties die aanleiding geven tot de toepassing van de leden 3 en 4 ».

B.3. Artikel 92 van de wet van 28 december 2011, zoals het bij artikel 6 van de wet van 13 december 2012 is gewijzigd, bepaalt :

« Deze afdeling treedt in werking op 1 januari 2013 ».

B.4.1. Bij artikel 3, 1°, van de wet van 13 december 2012 zijn het tweede tot het vierde lid van artikel 88 van de wet van 28 december 2011 evenwel vervangen door de volgende tekst :

« Het eerste lid doet geen afbreuk aan de voorwaarden inzake duur van de diensten en aan de preferentiële leeftijdsgrenzen van de oppensioenstelling bepaald :

- voor het rijdend personeel van de NMBS-Holding;
- voor de geïntegreerde politie;

- voor de militairen;

- voor de gewezen militairen bedoeld in artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden, in artikel 5bis van de wet van 25 februari 2003 houdende de inrichting van de functie van veiligheidsbeambte met het oog op de uitvoering van taken die betrekking hebben op de politie van hoven en rechtbanken en de overbrenging van gevangenen, in artikel 10 van de wet van 16 juli 2005 houdende de overplaatsing van sommige militairen naar een openbare werkgever en in artikel 194 van de wet van 28 februari 2007 tot vaststelling van het statuut van de militairen van het actief kader van de Krijgsmacht.

In afwijking van het eerste lid worden de personen die zich op eigen aanvraag op 1 januari 2012 in een voltijdse of deeltijdse disponibiliteit voorafgaand aan de oppensioenstelling bevinden of in een vergelijkbare situatie, op pensioen gesteld op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van de termijn van die disponibiliteit of van de ermee gelijkgestelde situatie. Deze datum kan evenwel niet gelegen zijn voor de eerste dag van de maand die volgt op de 60e verjaardag.

Het derde lid is eveneens van toepassing op de personen die bij hun werkgever een aanvraag om vóór 5 maart 2013 in een in datzelfde lid beoogde situatie te worden geplaatst hebben ingediend :

1° vóór 1 januari 2012;

2° of vanaf 1 januari 2012 op voorwaarde dat deze aanvraag door de werkgever werd ingewilligd vóór 5 maart 2012 ».

B.4.2. Die wijziging van artikel 88 van de wet van 28 december 2011, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* op 21 december 2012, is op 1 januari 2013 in werking getreden (artikel 23, tweede lid, 3°, van de wet van 13 december 2012).

B.5. Het beroep tot vernietiging is gericht tegen bepalingen die als dusdanig nooit in werking zijn getreden.

Dit beroep is derhalve zonder voorwerp.

Tegen de artikelen 2 en 3, 1°, van de wet van 13 december 2012 kan echter nog een beroep tot vernietiging worden ingesteld, uiterlijk op 21 juni 2013.

Om die redenen,

het Hof

beslist dat het beroep tot vernietiging dat is gericht tegen de artikelen 85 en 88 van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, van de rol zal worden geschrapt indien geen beroep tot vernietiging van de artikelen 2 en 3, 1°, van de wet van 13 december 2012 houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende de pensioenen van de overheidssector wordt ingesteld vóór 22 juni 2013 of indien een dergelijk beroep, wanneer het wordt ingesteld, door het Hof zou worden verworpen.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 6 juni 2013.

De griffier,

F. Meersschaut

De voorzitter,

M. Bossuyt